

Сімейна медіація

*Ханюкова І.А. студентка гр. Юс-22, юридичного факультету СумДУ
Науковий керівник - Міхалев А.С., доцент каф. права СумДУ*

Сімейна медіація є одним з найефективніших способів відновлення миру в родині або збереження нормальних взаємин при розлученні. Медіація – це метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб вони самі змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси і потреби усіх учасників конфлікту. На відміну від формального процесу, під час медіації сторони доходять згоди самі – медіатор не приймає рішення за них [1].

Основними принципами медіації є прояв поваги один до одного, вміння слухати й чути, обов'язкове дотримання конфіденційності – це можливість для учасників суперечки вийти з неї переможцем за відсутності переможених.

Відповідно сімейна медіація – це метод вирішення сімейних спорів.

По визначення британського коледжу медіації сімейна медіація – це процес, в якому незалежна третя сторона допомагає парам на межі розставання або розлучення поліпшити взаємодію один з одним і приймати прийнятні для обох сторін усвідомлені рішення з питань, пов'язаних з розлученням, дітьми, а також з фінансових або майнових питань [2].

У проекті закону України «Про медіацію» від 19.04.2012 № 10301-1 передбачено ст. 35 Особливості медіації у сімейних спорах : у разі відкриття судом першої інстанції провадження у справі про розірвання шлюбу медіація є обов'язковою, крім випадків, коли один із подружжя вчинив відносно іншого подружжя чи дитини кримінальне правопорушення [3].

Для кого існує сімейна медіація?

Сімейні конфлікти відрізняються тим, що приносять душевні страждання і біль. Емоції заважають людям зосередитися і вирішити, що ж робити далі.

Сімейна медіація враховує високу емоційність сімейних конфліктів і є дуже ефективною в різних заплутаних життєвих ситуаціях.

Ось тільки деякі з питань, які батьки обговорюють у процесі сімейної медіації та за якими шукають рішення, яке б влаштувало обидві сторони:

- обмін інформацією про стан здоров'я дитини, про процес її навчання;
- про особливості спілкування батьків один з одним та кожного з батьків із дитиною;
- щоденний розклад дитини і проведення свят, відпочинок на канікулах;
- контакт з родичами розлучених батьків, спілкування з бабусями і дідусями, іншими родичами;
- подарунки, одяг, кишенькові витрати, а також дисципліна, правила виховання і розпорядку [4].

Техніка медіації допомагає сторонам конфлікту усунути суперечності і добровільно співпрацювати для свідомого вирішення проблем, пов'язаних з розставанням, розлученням, дітьми, а також з фінансових або майнових питань.

Медіатор як нейтральний посередник не є зацікавлений в якомусь певному результаті конфлікту. Він зацікавлений в тому, щоб враховувалися інтереси кожного учасника процесу, і обов'язково - дітей. Тому рішення, знайдене в процесі сімейної медіації, задовольняє потреби всіх сторін конфлікту.

Медіація має ряд переваг над іншими способами вирішення конфліктів. Суд виносить ультимативне рішення на підставі знайомства з фактами і за допомогою чинного законодавства. Почуття, емоції учасників не приймаються до уваги. Судове рішення може не влаштувати одну або обидві сторони конфлікту, тому вони надалі ухиляються від його виконання. Медіація ж спрямована не на пошук винного і його покарання, а на досягнення злагоди і вироблення спільної стратегії поведінки в нових умовах життя.

У чому відмінність сімейної медіації від психологічного консультування? Подружжя пара, яка звертається до медіатора, як правило, не планує особистісних змін і не ставить за мету занурення в проблематику несвідомих життєвих сценаріїв, що було б характерно для психологічного консультування або психотерапії. З іншого боку конфліктуєчі подружжя очікують, що медіатор,

на відміну від судді, не буде прив'язаний до букви закону і зможе гнучко реагувати на потреби пари і враховувати їх реальні життєві умови.

Медіація є в першу чергу технологією, в основу якої лягли знання сучасної конфліктології та психології комунікації. Вона передбачає виконання сторонами послідовних кроків, що дозволяють перейти від протистояння до співпраці, від образ до пошуку взаємовигідних рішень [2].

Початкова фаза або фаза відкриття. Медіатор знайомить пари з особливостями медіації, вислуховує позиції сторін і їх очікування. Вже на цьому етапі розпочинається робота з конфліктом. Наприклад, один з подружжя може не довіряти іншому і підозрювати в маніпулюванні, проявляються розбіжності в очікуваннях. Медіатор уважно стежить за цими проявами конфлікту і прояснює побоювання, що їх викликали. Він допомагає парі сформулювати і узгодити між собою запит на медіацію.

Прояснення проблеми та вирішення конфліктів. Після того як сторони досягли згоди в питаннях над якими їм доведеться працювати, медіатор пропонує кожній із сторін більш докладно описати суть конфлікту. На цьому етапі медіатор допомагає парі відокремити людину від проблеми і назвати незадоволені інтереси, які ховаються за непримиренними на перший погляд позиціями. При цьому використовуються різні техніки, такі як аналіз ескалації конфлікту, встановлення балансу сил, рефреймінг. У тих випадках, коли конфлікт зайшов занадто далеко і пара навіть не в змозі розмовляти один з одним, проводяться індивідуальні сесії з кожним з подружжя. Допомагаючи відійти від вимог і перейти до прямого висловлення своїх інтересів, медіатор створює умови для конструктивних переговорів.

Пошук альтернативних рішень. Медіатор не нав'язує парам свого рішення, навіть якщо воно здається йому очевидним. Подружжя самі повинні виробити власні рішення. Головний критерій - вони повинні влаштувати обох партнерів і бути засновані на реальній оцінці. Однією з технік даного етапу є тестування реальності. Таким чином медіатор допомагає парі ще раз подумати про наслідки того чи іншого рішення. На цій стадії також можливе залучення дітей, які отримують можливість взяти участь у вирішенні власної долі. Перед цим важливо оцінити можливі ризики і бути впевненим, що діти не стануть свідками сварки між батьками.

Підписання угоди. Результатом будь медіації є підписання подружжям угоди, в якому детально описані всі подробиці, із зазначенням термінів і сум. Медіатор може призначити парі контрольну зустріч через якийсь час, щоб мати можливість ще раз обговорити прийняті угоди і в разі необхідності переглянути окремі пункти.

Література:

1. Про альтернативне вирішення спорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrmediation.com.ua/ua/about_center/on_alternative_dispute_resolution/?&print=1
2. Богданов С., Еременко Г. Що таке сімейна медіація? / С. Богданов, Г. Еременко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrmediation.com.ua/ru/useful_information/articles/?pid=1018
3. Про медіацію : проект закону України від 19.04.2012 № 10301-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:про+медіацію/JF7Y501A.html
4. Білик Т. Про сімейну медіацію / Т. Білик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.metida.kiev.ua/ua/about_mediation/

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства: матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми: СумДУ, 2013. — С. 224-226.